

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
 and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel
 Balak 5785

Issue 91

Bs"d

At the beginning of Parshat Balak, the Torah tells us how Balak, the king of Moav, sent a message to the elders of Midyan, asking them for help to solve his "Jewish" problem. Balak was afraid that the Jewish people would attack and conquer his land, so he turned to the people of Midyan, more specific, to Bilaam the sorcerer himself, to help him defeat the Jews. The Medrash is perplexed by this turn of events, for Moav and Midyan had a long history of being enemies to each other. They were in constant battles with each other, so why would Balak, king of Moav, turn to his nemesis for assistance?

The Medrash answers that due to their fear of Bnei Yisrael, they decided to join forces for the common goal of destroying the Jewish people. Unfortunately we have seen this scenario play out many times in the course of Jewish history. We see it today as well among the various Arab countries. Although they may not see eye to eye on many issues, when it comes to the Jewish problem, they share common ground and often will set aside their differences to unify for the sole purpose of harming the us.

Rav Galinsky suggests that if enemies can come together for the common purpose of destroying us, for purely evil proposes, certainly differing groups of people, who don't see eye to eye on many issues, can come together and work as one to bring about our salvation! We have seen this in various degrees since October 7th. After the massacres of October 7th, we rose to the occasion and set aside our political and philosophical differences to work together to fight against the existential threat that was looming over us. Secular Jews, Religious Zionists and Chareidim worked together to help the Jewish people wherever it was needed. Unfortunately, it is hard maintain this newfound unity over time and once again, we found that machloket, discord, due to the political differences between factions, was rearing its ugly head, until Hashem sent us the 12 day war with Iran.

With this latest existential threat against us, and throughout the casualties and miracles we endured, we were able to bring all the factions of Israeli Jewry together again in unity. We see from this week's parsha and from parshat Korach how much Hashem despises discord and machloket. Hashem will do anything to ensure that there is unity in His world. If the Jewish people will not be unified, then Heaven forbid, He encourages our enemies to unify, as was in the case of Moav and Midyan. Let's not give our enemies any further reason to unify. Let **us** be the people who are unified, who respect each others differences and work together to sanctify Hashem's name. By doing so, our enemies will not be able to harm us anymore and Hashem will have no reason to extend our suffering any further!

A truly special moment for the English-speaking community of Ra'anana!
 We warmly welcome the Postelnek Family — a dynamic and devoted rabbinic family who were part of the rabbinic leadership at Young Israel Shomrai Emunah in Silver Spring, Maryland. With their heartfelt leadership and community spirit, they left a deep and lasting impact — and now, we are blessed to have them join the rabbinic team of RCK and KBA.
 Ra'anana gains a family of values, warmth, and inspiration. Welcome home!

Seeing the Good: The Key to Ahavas Yisrael

Rabbi Isaac Bernstein

The Apter Rav, known as the Ohev Yisrael, was renowned for his deep love of every Jew. So much so, he once told his chassidim that every single parsha in the Torah contains a hint to the mitzvah of Ahavas Yisrael—the love of our fellow Jew. And he meant it. Week after week, as they made their way through Sefer Bereishis, Shemos, Vayikra, and most of Bamidbar, the Apter Rav would get up and deliver inspiring drashos, uncovering beautiful remazim and powerful messages about Ahavas Yisrael. Each one was a chiddush, a revelation—each one left his listeners in awe. Then came Parshas Balak. A parsha filled with curses from two non-Jews trying to destroy Klal Yisrael. A parsha ending with a national tragedy brought on by sin, a terrible plague, and the killing of a Jew at the hands of another Jew. Not exactly a parsha that screams "Ahavas Yisrael." The chassidim were curious—how would the Rebbe find a message of love here? The Apter Rav thought and thought... until suddenly, he looked at the name of the parsha, Balak (בלק), and a lightbulb went off. That Shabbos, he got up to speak and declared: "This week, the hint to Ahavas Yisrael is right in the name of the parsha itself!

Beis stands for Ve'ahavta (וְאָהַבְתָּ), Lamed for Lerei'acha (לְרֵעֶךָ), Kuf for Kamocha (כְּמוֹךָ). "Ve'ahavta lerei'acha kamocha!—Love your fellow as yourself! One chassid, clearly skeptical, called out: "But Rebbe! Ve'ahavta starts with a vav, not a beis! And kamocha starts with a chaf, not a kuf!" Without missing a beat, the Apter Rav replied: "If you're going to be so nitpicky... you'll never truly reach Ahavas Yisrael!"

Every Jew has something special and beautiful within them. But at the same time, they may have faults. They may have habits that bother you, opinions you don't agree with, or characteristics you don't value. The mitzvah of Ahavas Yisrael does not mean loving only those who think like you, dress like you, or never get under your skin. It means learning to love every Jew—even when it's hard.

Real love requires us to stop being so nitpicky. To see past the flaws. To look beyond the differences. We all hope that others will focus on our good qualities, give us the benefit of the doubt, and overlook our shortcomings.

The Apter Rav reminds us: if we want to build true Ahavas Yisrael, it starts by doing the same for others—learning to look past the bad and focus on the good.

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה
פרשת "בלק" התשפ"ה

זמני השבת

19:29

20:31

גליון 91

0584810910 לשאלות

שאל את הרב ראש בית המדרש הרב שבתי יגל שליט"א

כדי לא לעבור על איסור תורה של ברכה לבטלה. אולם בני אשכנז נוקטים כדעת הראשונים (תוספות) שאיסור ברכה לבטלה הוא מדברי חכמים, ולכן אין להם לשתות אפילו לא מעט אלא רק לומר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'.
(ועיין עוד שו"ת תשובות והנהגות חלק א' סימן שכ"ט).

שאלה: האם יהיה מותר במוצאי שבת לשמוע מוזיקה?

תשובה: ביום ראשון חל צום י"ז בתמוז, וכידוע החל מ"ז בתמוז עד תשעה באב נהגו לא לשמוע מוזיקה כאבלות על חורבן בית המקדש.

ודנו הפוסקים האם דיני שלושת השבועות מתחילים רק מיום י"ז בתמוז בבוקר או כבר מליל י"ז בתמוז, ולהלכה אנו נוקטים (בדרך כלל) שהדינים מתחילים כבר מליל י"ז התמוז. ולכן כבר ממוצאי שבת הקרוב - ליל י"ז בתמוז - אין לשמוע מוזיקה.

ונזכר בעז"ה שימים אלו יהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים לכל בית ישראל!

שאלה: מה דינו של אדם שמתוך הרגל, מוזג לעצמו כוס מים במטבחון של העבודה, וכבר בירך 'שהכל נהיה בדברו' ואז נזכר שהיום יום צום י"ז בתמוז?
תשובה: נראה שהדבר תלוי במחלוקת הראשונים האם איסור ברכה לבטלה הוא מהתורה, או מדרבנן.

אם ברכה לבטלה היא איסור תורה, אזי יש לומר שעדיף לשתות ממש מעט מהמים, ולעבור על 'חצי שיעור' בצום י"ז בתמוז מדרבנן, וזאת כדי לא לעבור על איסור ברכה לבטלה (ואמירת 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' לא ממש מנטרלת את איסור זה).

אך אם ברכה לבטלה היא איסור מדברי חכמים (ומה שכתוב בתורה 'לא תשא את שם ה' אלוהיך לשווא' זה בשבועת שווא או כאשר מזכיר את שם ה' ללא דברי שבח וברכה) אזי יש לומר שאין לו לעבור במתכוון על איסור טעויה בתענית ציבור, אלא יאמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' ולא ישתה כלל. ומאחר והשולחן ערוך פוסק כשיטת הרמב"ם, שברכה לבטלה היא איסור מהתורה - פסק הגר"ע יוסף קא"ל לבני ספרד שבמקרה כזה ישתו ממש מעט,

"על חומותיך ירושלם הפקדתי שמרים, כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו"

ישעיהו ס"ב, ו

חייב להיות שהנבואה של משה תהא ב"זה הדבר" כי משה שמלמד תורה נבואתו מחויבת המציאות שכולה מרישא עד גמירא ללא שום שינוי.

את אותה נבואה היה לבלעם.

בלעם - גם לו היה רוצה לא היה יכול לשנות אפילו נקודה. לא לייתר 'ואו' ולא להחסיר 'אלף'. לא היה לו צד שהוא יצליח לשנות ממה שה' אומר לו אבל הוא לא אומר את זה לבלק. הוא בכל פעם חושף שהוא יותר לא יכול לשנות מרצון ה'. אבל את האמת הפשוטה שאין לו סיכוי הוא חושף רק בסוף.

כי יש 'לא יכול לצאת לרחוב עם כובע כתום', ויש 'לא יכול לאכול תבשיל מאוס'.

אבל יש 'לא יכול להגיע אל השמש'.

על הלא יכול הראשון חבילת דולרים תפטור, על הלא יכול השני אולי צריך שתי חבילות. אבל 'לא יכול להגיע לשמש', זה 'לא יכול' שהוא באמת 'לא יכול' שום דבר לא יצליח לשנות את זה.

בפעם הראשונה בלעם אומר: "הדבר אשר ישים אלוהים בפי אותו אדבר"

ובהמשך יש כל מיני לשונות אותו אשמור לדבר ואח"כ אותו אעשה.

אבל רק בפעם האחרונה הוא אומר את האמת: "לא אוכל לעבור את פי ה' לעשות טובה או רעה מלבי". כלום זה 'לא יכול' שהוא באמת 'לא יכול'.

בלק ידע שבלעם נביא, אבל הוא חשב שבלעם נביא כשאר נביאים ולא כנבואת משה רבנו.

אז הוא חשב שבפער בין המחזה למה שבלעם יגיד, בלעם יצליח להשחיל משהו שלילי. אבל בכל פעם בלעם אומר שהוא לא יכול.

ובלק כועס. ולא סתם הוא כועס, על בלעם הוא כועס. כי הוא לא מאמין לבלעם שהוא לא יכול לשנות כלום.

והסיבה היא שהוא לא מאמין לבלעם, כי בכל פעם שבלעם מתנבא הוא נשכב על הרצפה! אז הוא לא כמו משה רבנו.

כי אם הוא כמו משה רבנו היה צריך להיות פה אל פה כדבר איש אל רעהו.

עד שלא נותרה ברירה לבלעם והוא חושף את כל האמת: "מחזה שדי יחזה, נופל וגלוי עיניים". אומר בלעם אני רואה הכל, ואפילו שאני נופל אני גלוי עיניים. כי הסיבה שאני נופל היא לא בגלל שאני לא רואה הכל, אלא כי אני ערל!

נופל וגלוי עיניים. לפי זה אפשר להבין למה האתון רומזת לבלעם על השלוש רגלים. שהרי הרבה מצוות יש לישראל מה יש דווקא בשלוש רגלים?

יש כאן עקיצה אדירה לבלעם. אתה אם כל מה שאתה נביא - הקב"ה אפילו לא יכול להסתכל עליך בשעת הנבואה.

אבל על כלל ישראל נאמר: "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך". הקב"ה מזמין אותנו כי כביכול הוא רוצה לראות אותנו.

ואם כן כיצד יתכן שאת אותם אנשים שהקב"ה מעוניין להביט בהם, יצליח להרוג אדם שהקב"ה כביכול לא רוצה להביט בו. וְשֶׁם נִעְלָה וְנִבְּרָה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו.

היראת שמים של בלעם

הרב משה אריאל מרגי שליט"א

חז"ל הדביקו לבלעם כל חסרון אפשרי.

במשנה באבות הם מתארים אותו כבעל עין רעה, רוח גבוהה ונפש רחבה. ורש"י מביא מדרש תנחומא, שבלעם פרץ גדרי עולם שמתחילה היו גדורין אומות העולם בעריות.

ובגמרא עבודה זרה [ד:] דרשו חז"ל שלבלעם ואתונו היה מערכת יחסים מורכבת. ובגמרא בסוטה [יא.] מגלים חז"ל שהוא היה היועץ של פרעה לגזירת "הבה נתחכמה לו". שכל עיניו מצרים מחמתו בא.

כלומר חז"ל מדגישים שבלעם הוא לא סתם גוי או מכשף. אלא הוא איש שפל שבשפלים, וגאוותו היא הדבר החשוב בחייו.

מצד שני, בלעם לכל אורך הפרשה אומר לכל מי שמוכן לשמוע: "אני עושה רק מה שה' אומר לי לעשות!" זאת נקודה שהוא מדגיש מההתחלה. ולא מובן הפער הזה בין הדמות השלילית של בלעם ליראת שמים שהוא מציג.

ועוד חייבים לשאול: מדוע בלק כ"כ מתעצבן ומתאכזב מבלעם. הרי הסיכום מראש היה שמה שה' ישים בפי בלעם זה מה שהוא יגיד.

אנחנו ננסה להשפיע לרעה, אבל על המוצר הסופי בלעם אמר מראש שהוא לא לוקח אחריות. אז למה בלק בכל פעם כועס על בלעם.

היה מובן אם בלק היה כועס באופן כללי מהמצב, אבל הוא מאשים את בלעם בכל פעם. "מה עשית לי לקוב אויבי לקחתיך והנה ברכת בך". ובלעם עונה לו אמרתי לך מראש שזה מה שיהיה. מה השיח ביניהם.

ההסבר לזה הוא כך: בלעם היה נביא בדרגת משה רבנו עליו השלום.

יש את כל הנביאים שרואים במחזה או בחידות, אבל יש את משה רבנו שרואה הכל בצורה נהירה וברורה "פה אל פה ובמראה ולא בחידות".

כלומר שני מעלות יש בנבואת משה רבנו, האחת - שהיא ברורה לגמרי, בלשון חז"ל אספקלריא מאירה.

והשנייה - שמשו עומד כדבר איש אל רעהו, "פה אל פה". וכל הנביאים בשעת הנבואה היו משתטחים על הקרקע, מפני שגופם לא היה עומד בעוצמת הקדושה. ולכן כל הנביאים אומרים "כה אמר ה'" ומשה אומר "זה הדבר אשר ציווה ה'". ההבדל בין כה לזה הוא שמי שמתנבא בכה מעביר את התוכן של דבר ה' אבל הוא משתמש במילים שלו. כמו שני תלמידים ששומעים שיעור מהרב ושניהם אחר כך כותבים את השיעור. בוודאות שכל אחד מהם ישתמש במילים שונות. התוכן יהיה זהה לחלוטין. אבל בדברי תורה שכל אות נדרשת וכל סמוכין נדרש והאות "ואו" של "וכי ישאל" נדרש לגניבה ואבידה בבעליו עימו שפטור.